

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 14.04.1966, sp. zn. 6 Cz 159/65, ECLI:CZ:NS:1966:6.CZ.159.1965.1

Číslo: 62/1966

Právní věta: K otázce pravomoci soudu ve sporech o odměnu za zlepšovací návrhy ve smyslu § 25 odst. 1 vl. nař. č. 45/1957 Sb. Sporem o odměnu za zlepšovací návrh je i spor o nárok na odměnu v případě, že je namítáno, že vypracováním návrhu byl splněn pracovní úkol (§ 21 odst. 3 vl. nař. 45/1957 Sb.). Soud, jemuž byla věc předložena pro bezvýslednost rozhodčího řízení, nemusí zkoumat, zda bylo provedeno smířčí řízení podle § 25 odst. 1 vl. nař. č. 45/1957 Sb.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 14.04.1966

Spisová značka: 6 Cz 159/65

Číslo rozhodnutí: 62

Číslo sešitu: 6-7

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Řízení před soudem, Zlepšovací návrhy

Předpisy: 45/1957 Sb. § 3

§ 104

§ 120

§ 132

§ 21

§ 23 99/1963 Sb. § 6

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 62/1966 sb. rozh.

K otázce pravomoci soudu ve sporech o odměnu za zlepšovací návrhy ve smyslu § 25 odst. 1 vl. nař. č. 45/1957 Sb.

Sporem o odměnu za zlepšovací návrh je i spor o nárok na odměnu v případě, že je namítáno, že vypracováním návrhu byl splněn pracovní úkol (§ 21 odst. 3 vl. nař. 45/1957 Sb.).

Soud, jemuž byla věc předložena pro bezvýslednost rozhodčího řízení, nemusí zkoumat, zda bylo provedeno smířčí řízení podle § 25 odst. 1 vl. nař. č. 45/1957 Sb.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 14. dubna 1966, [6 Cz 159/65.](#))

Žalobce Z. Š. se po bezvýsledném rozhodčím řízení domáhal u soudu určovacího výroku, že byly podány dva stejné zlepšovací návrhy, přičemž jeho zlepšovací návrh má mít přednost, neboť byl podán u podniku dříve a že podnik je mu povinen zaplatit jako odměnu za zlepšovací návrh částku 11 000 Kčs.

Okresní soud v Pardubicích řízení o těchto návrzích zastavil usnesením ze dne 15. 9. 1964 pro nedostatek podmínek řízení podle § 104 o. s. ř. jako věc rozsouzenou a nepatřící do pravomoci soudů. Překážku věci rozsouzené spatřoval soud zřejmě v té okolnosti, že zavedení žalobcova zlepšovacího návrhu bylo podnikem odmítnuto a že žalobce nepožádal nadřízený orgán o přezkoumání tohoto stanoviska podniku. Otázkou soudní pravomoci se v odůvodnění svého usnesení blíže nezabýval.

Nejvyšší soud rozhodl ke stížnosti pro porušení zákona, podané předsedou Nejvyššího soudu, že usnesením okresního soudu v Pardubicích byl porušen zákon a toto rozhodnutí zrušil.

Z odůvodnění:

Pravomoc soudů ve sporech o odměnu za zlepšovací návrhy plyne z ustanovení § 25 odst. 1 vl. nař. č. 45/1957 Sb., podle něhož, nedojde-li k uzavření dohody o využití a odměně pro neshodu v otázce odměny, předloží podnik svůj návrh odměny příslušné odborové organizaci k provedení smířčího řízení; neodstraní-li se ani ve smířčím řízení rozpor mezi podnikem a navrhovatelem, rozhodne o odměně na žalobu zlepšovatelů soud, když předcházející rozhodčí řízení podle vyhl. č. 184/1959 Ú. l. zůstalo bezvýsledným (§ 2 odst. 1 písm. c) cit. vyhl.). Podle § 25 vl. nař. č. 45/1957 Sb. rozhoduje soud jen v případě, že nedojde k dohodě pro neshodu v otázce odměny za zlepšovací návrh (srov. § 31 odst. 4 a § 3 odst. 8 zák. č. 34/1957 Sb.) a že rozhodčí řízení zůstalo bezvýsledným (§ 2 odst. 2, § 11 odst. 5, § 12 odst. 1, 2, 5, 6 vyhl. č. 184/1959 Ú. l.).

Spory o odměnu za zlepšovací návrh patří tedy za podmínek shora uvedených do pravomoci soudů.

Spory o odměnu se rozumí spory o způsob výpočtu, výši a splatnost, ale také spory o to, zda zlepšovatel má nárok na odměnu v případě, že je namítáno, že vypracováním návrhu byl splněn pracovní úkol (§ 21 odst. 3 vl. nař. č. 45/1957 Sb.); působnost soudu (rozhodčího orgánu) se totiž neomezuje toliko na rozhodování sporů o výši nebo splatnost odměny, nýbrž i přiznání odměny (§ 21 odst. 3 vit. vl. nař.).

Pravomoc soudů ve sporech o odměnu za zlepšovací návrh je dána i v těch případech, že rozhodčímu řízení podle vyhl. č. 184/1959 Ú. l. nepředcházelo smířčí řízení podle § 25 odst. 1 vl. nař. č. 45/1957 Sb. Soud, jemuž byla věc předložena pro bezvýslednost rozhodčího řízení, nemusí totiž zkoumat, zda bylo učiněno zadost požadavku předchozího smířčího řízení podle cit. ustanovení. Smířčí řízení podle cit. ustanovení na jedné straně a rozhodčí řízení na druhé straně má sice navzájem rozličnou povahu a závodní výbor v nich vystupuje v různých funkcích. Smířčí řízení podle § 25 odst. 1 vl. nař. č. 45/1957 Sb. má za účel určit výši odměny za zlepšovací návrh, čili má za účel určit výši požadavku ze strany navrhovatele (zlepšovatele), přičemž hlavním účelem tohoto řízení ovšem je, aby pokud možno největší počet případů byl vyřízen mimosoudně. Závodní výbor je povinen objektivně a na podkladě znalosti pracovního prostředí posoudit odůvodněnost a přiměřenost uplatněných nároků, aby mohl oprávněným požadavkům zlepšovatele dát plnou podporu. Účast závodního výboru na tomto řízení představuje účast závodního výboru na správě závodu v rámci pravomoci závodního výboru zúčastnit se vyřizování významných věcí podniku.

Naproti tomu v rozhodčím řízení závodní výbor ROH již nevystupuje jako orgán zúčastněný na správě (vedení) závodu, nýbrž jako společenský orgán, rozhodující pracovní spory místo soudu, přičemž v této funkci může přirozeně přezkoumávat a popř. i revidovat své vlastní stanovisko, které

v smírčím řízení podle § 25 odst. 1 cit. vl. nař. zaujal jako společenský orgán, zúčastněný na správě (vedení) závodu. V rozhodčím řízení dochází tedy výrazu rozhodovací funkce orgánů ROH, i když se současně vychází z možnosti odklizení sporu dohodou.

I když však z vyhl. č. 184/1959 Ú. l. samotné, zejména také z jejich přechodných a závěrečných ustanovení neplyne, že by ustanovení § 25 odst. 1 cit. vl. nař. bylo derogováno, nelze trvat na stanovisku, že soud, jemuž byla věc předložena pro bezvýslednost rozhodčího řízení, musí zkoumat, zda bylo učiněno zadost požadavku předchozího smírčího řízení podle § 25 odst. 1 cit. vl. nař., a v případě, že nebyl splněn tento požadavek, že musí řízení zastavit podle § 104 o. s. ř. Uplatňování tohoto stanoviska v praxi by znamenalo prodlužování délky řízení, a to v neprospěch zlepšovatelů. Rozhodčí orgán, jímž je závodní výbor ROH (případně dílenský výbor ROH), je povinen při projednání uplatněného nároku v rozhodčím řízení zjistit všechny skutkové okolnosti a na jejich podkladě rozhodnout (srov. např. § 6 odst. 1 vyhl. č. 184/1959 Ú. l.). V celém řízení se musí také snažit o to, aby spor byl vyřešen smírnou cestou (§ 8 cit. vyhl.). Jestliže vzdor tomu řízení zůstane bezvýsledné a věc bude předložena soudu, stěží lze očekávat, že by nové projednání v závodním výboru ROH, který prováděl rozhodčí řízení, vedlo k jiným výsledkům. Pokud tedy rozhodčí řízení zůstalo bezvýsledným, je účelné, aby soud rozhodl bez toho, že by předcházelo smírčí řízení podle § 25 odst. 1 vl. nař. č. 45/1957 Sb., když účelu sledovaného tímto ustanovením bylo provedením rozhodčího řízení dosaženo (srov. i obdobná ustanovení zákoníku práce § 211 až § 213 a vyhl. č. 82/1965 Sb.).

Jestliže se tedy žalobce domáhal nároku na odměnu za zlepšovací návrh a tvrdil, že jeho zlepšovací návrh byl sice původně žalovanou organizací odmítnut, ale později závodem jako nový zlepšovací návrh, podaný jinými pracovníky, přijat, pak jde o spor o přiznání odměny, k jehož rozhodnutí je po bezvýsledném rozhodčím řízení povolán soud, a to i v případě, že rozhodčím řízení nepředcházelo smírčí řízení podle § 25 odst. 1 vl. nař. č. 45/1957 Sb. Na věci nic nemění skutečnost, že soud si bude muset vyřešit jako předběžnou otázku především to, zda žalovaná organizace zavedla skutečně žalobcův zlepšovací návrh, tedy zda žalobcův zlepšovací návrh je shodný s později podaným a zavedeným zlepšovacím návrhem S. J. a F. K., či nikoli. K posouzení předběžné otázky je soud oprávněn, ať již by šlo o otázku, o níž přísluší rozhodovat soudu či jinému orgánu (§ 135 odst. 2 o. s. ř.). V případě, že by zlepšovací návrh S. J. a F. K. byl shodný s návrhem žalobce, pak by bylo nutno nový návrh J. a K. pokládat za pouhé upozornění na možnost využití dříve odmítnutého návrhu žalobce a žalobce by měl nárok na odměnu podle výslovného ustanovení § 3 odst. 1 vl. nař. č. 45/1957 Sb.

Okresní soud se však těmito okolnostmi nezabýval a žádné dokazování o nich neprováděl, protože vycházel z odlišného právního názoru.

Porušil tedy zákon v ustanoveních § 6, § 104, § 120 odst. 1, § 132 o. s. ř. v souvislosti s ustanovením § 3 odst. 1 vl. nař. č. 45/1957 Sb.